

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
Majiteľ' a vydavateľ' :
 JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľ'stvo :
 Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Koalicia a židovstvo.

K poučeniu ľudu prichodí nám otvorene napísať mienku našu o politickom účinkovaní židovstva našej krajiny. Tu v prvom rade obrátiť musíme pozornosť našu na tú skutočnosť, že židovstvo naše od jakživa s liberálmi držalo. Plutokratické, antisociálne, korruptné, teda pre ľud v každom ohľade zkazonské vlády liberálov nikdy nemaly oddanejších a vernejších podporovateľov, ako im bolo židovstvo.

Liberálna stránka by sa ešte pred zavede-

ním cirkevno-politických zákonov istotne bola zadusila v mláke neslýchanej korupcie a nebola by mohla zapríčiniť tak hrozné škody v mravnom, duševnom a hmotnom ohľade, keby ju židovstvo peňazmi, novinami, nátlakom, násilnosťami a figlami k novému životu nebolo vzkriesilo. Liberáli za to povdační boli židovstvu, bo všetky zákony, čo na sneme donášali, viedly len k tomu, aby židovstvo zmocnelo a zbohatlo u nás i aby vplyvom svojim podmanilo si všetky kruhy spoločenstva.

Nešlachetným zámerom liberálov a s nimi

VI. VALNÉ SHROMAŽDENIE KAT. UHORSKA R. 1906.

spojeného židovstva nikto nebol tak na prekážke ako kresťanská ľudová strana. Vo verejných shromaždeniach ľudových, predovšetkým ale na sneme bez všetkých ohľadov karhala a bičovala táto strana politická zožidovčený liberalizmus. Obor tento na hlinených nohách začal sa konečne klátiť. Liberáli, aby moc svoju v parlamente tým lepšie upevnili, chceli premeniť parlamentárne pravidlá dľa svojej chuti. Na túto nevdačnú robotu dal sa gróf Štefan Tisza. Kto ho ale podporoval v tom? Židovstvo!

Proti nebezpečným zámerom Tiszovým a upadlého liberalizmu spojily sa šľachetne zmýšľajúce stránky politickej koalície. Ku týmto sa pripojila aj kresťanská ľudová strana a každý vážny človek šľachetného zmýšľania. Čo robilo ale židovstvo? Búrilo a v novinách roztrusovalo tie najnemožnejšie chýri proti jednotlivým mužom koalície, nadovšetko proti katolíkom. Židovský novinár Vészi (Weiss) a jeho druhovia upodzovali, tupili, hanili Zichovcov a Štefana Rakovszkyho a pri voľbách židovstvo na vlastné útraty postavilo v nejednom okrese ľudovej strane protikandidátov s programom neodvislých.

Po páde Tiszovom vymenovaná bola neblahej pamäti vláda Fejérváryho. Barón Gejza Fejérváry nemal ale vernejších a oddanejších prívržencov, ako mu bolo židovstvo. Z povďačnosti za to zvestný Vészi vymenovaný bol za hlavného predstaveného tlače v ministerstve a za ministerského radcu a on zase z povďačnosti úrad tento napchal samým židovstvom a vydával noviny a spisy na milióny, ktorými nehanebným spôsobom búril sa ľud proti všetkému svätému a šľachetnému. Poriadni ľudia s opovržením odvracali sa od týchto novín a spisov, židovstvo ich ale s radosťou podporovalo, bo to všetko písali židáci. Židovskí vodcovia socialdemokratických robotníkov, ktorých cez desaťročia využívali, utlačovali, duševne a hmotne na vnivoč uviedli liberáli, vodili po uliciach hlavného mesta tisíce pobúrených nespokojcov týchto ku hlučným demonštráciám proti koalícii, proti triedam zámožných a proti katolíckemu kňazstvu. I kto sa tešil týmto demonštráciám? Židovstvo! Malo židovstvo aj svoje príčiny, že sa tomu tešilo, bo toho nebolo slyšať, žeby židovskí vodcovia, socialdemokratov boli viedli demonštrovať proti židovským statkárom, árendátorom

a kapitalistom, ktorí s pomocou liberálov veľko- a malostatkárov, sedliakov a priemyselníkov u nás na mizinu priviedli. Kým židovskí novinári v novinách obrábali a ku všetkému zlému povzbudzovali ľud kresťanský, a socialdemokratickí vodcovia: Jakub Weltner, Jakub Izrael, Mikša Grossmann, Adolf Ehrenfeld a iní doprosta ku tomu navádzali rozpálené triedy robotnícke, že so zámožnými treba na lampáš, zatým Kornfeld, Beck a iní židovskí kapitalisti vyprostredkovali Fejérváryho vláde bežnú požičku sto miliónov korún, pravda tým cieľom, aby nezákonná vláda štátne potreby zaokryť, alebo lepšie povedané podľnosťam svojim oproti židovským kapitalistom na čas zodpovedať mohla. Nazdávalo sa židovstvo, že nezákonná vláda dlho bude panovať a že s pomocou jej ešte viacej zmocnejú a zbohatnú.

Lenže sa časy neočakávane a skoro premenily. Vymenovaná bola vláda z koalície a to prv, ako to židovstvo očakávalo. Nová vláda predložila svoj program, obsahuje on všetko, čo si ľud medzi terajšími okolnosťami ku svojmu oblaženiu žiadať môže. A židovstvo snáď drží s vládou z koalície vymenovanou? Ba ešte čo! Gróf *Julius Andrássy*, minister vnútra je skoro na smrť odsúdený židovstvom, bo ochraňuje a podporuje spolky kresťanské proti prechmatom úžerníkov a nesvedomitých prostredníkov s tovarom. *Gejza Polónyi* ani dobrého mena nemá, bo sa z príležitosti štrajkov poľných robotníkov verejne vyslovil, že prisne zakročí proti buričom židovským. Gróf *Aladár Zichy* je im trň v očiach bo aj ako minister verejne vyznáva svoju svätú vieru. Gróf *Albert Apponyi* je reakcionár, bo bol prítomný na katolíckom shromaždení. Takto sa rozpisujú židovskí novinári o jednotlivých ministroch vlády z koalície vymenovanej. Jako píšú tak robia aj vo verejnosti. Socialdemokratických robotníkov, ktorých o celý kredit priviedli kroz to, že ich postavili do služby vlády absolutistickej, židovskí vodcovia zase vedú na ulicu. V nedeľu dňa 7. októbra odbavovali veľké shromaždenie, na ktorom žid Jakub Kardos držal kázeň týmto zaslepeným robotníkom: kresťanským; po židovskej kázni prijatá bola rezolúcia v ktorej doslovne toto predchádza: «Nenie vážnejšej otázky, ako otázka všeobecného volebného práva a vláda sa prisne napomína, aby patričný

návrh čím skorej predostrela parlamentu, ináč práv svojich doposiaľ pozbavený ľud ztratí trpezlivosť a vtedy nastaf by mohli ťažké politické krízy a hospodárske zmätky». Nuž ten židovský vodca zaslepených socialdemokratov nazdáva sa, že len od neho závisí pokoj a hospodársky vývin krajiny. I ako pracuje židovstvo neustále v novinách a v robotníckych shromaždeniach proti koalícii, tak zároveň kuje plány aj v ložach freimaurerských.

Židovstvo tým cieľom, aby si zabezpečilo nadvládu v spoločenskom, hospodárskom a politickom ohľade, napáda prítomne cirkev s väčšou vzteklosťou ako bárskeďy indy, napáda a na posmech uvádza hlavných politikov krajinských, tisne sa do úradov vo väčšej miere, ako by mu to pomerne prislúchalo, aby časom stalo sa pánom všetkého, aby si podmanilo zem celú, priemysel fabričný, súdobné stolice, školy, verejnú mienku, parlament a celú krajinu.

Svätou úlohou kresťanskej ľudovej strany je, aby sa s úplným dôrazom oproti postavila týmto snahám židovstva. Kresťanskou povinnosťou každého veriaceho je ale, aby kresťanskú ľudovú stranu v zápasoch týchto horlive podporoval. Veriaci aj všetci podporujú tú jedinú politickú stranu kresťanskú, keď sa ku zástave jej pridružia a dľa zásad jej kresťanských zmýšľajú, jednajú a žijú.

Biskup Prohászka o kresťanskej ľudovej strane.

«Ja to chcem, aby kresťanská ľudová strana bola opravdu strana sociálna. I keby sme predsa dajaké podozrenie alebo pochybovanie mali o sociálnom ráze tejto strany, vodcovia nech snažia sa dosiahnuť to, aby ľudová strana zodpovedala jej menu a stala sa opravdu stranou ľudovou.»

Toto povedal medzi iným dňa 23. septembra na sociálnom kongresse dr. Ottokár Prohászka, horlivý biskup stolnobeľohradský. Z viacej strán slyšall sme už tie ponosy, že kresťanská ľudová strana nenie dostatočne sociálna. To však nikto zapierať nemôže, že táto strana len na tom pracuje všemožne, čo pozdvihnuť má dobrobyt ľudu, že jej o to ide, aby také zákony vynešené boli, ktoré slúžiť majú ku blahu chudobného a utlačeného ľudu, že ona za povinnosť si považuje záležitosť cirkve brániť a zastávať záujmy utlačeného ľudu. Nikto to nemôže zapierať, že kresťanská ľudová strana za svoju najhlavnejšiu úlohu drží, za práva a hmotné

výhody robotníkov, malých hospodárov, hoferov, vdov, starcov, malých priemyselníkov do boja sa pustíť a zápasíť za to neohrozene, všetko to ale aj vydobíť dľa prikázania kresťanskej lásky k bližnému.

Či teda táto kresťanská ľudová strana nenie sociálna? Je ona ovšem v tom najšľachetnejšom smysle slova sociálna. Biskup Prohászka však nepovedal o nej že nenie sociálna, lež len to žiadal, aby bola «opravdu sociálna». Druhými slovami totiž, aby sa zaujala za záležitosti kresťanských socialistov. Len touto cestou dá sa docieľiť, že kresťanskí socialisti pridružia sa ku jej zástave a nebudú sa snažiť založiť osobitnú stránku kresťansko-sociálnu.

Nie je to v poriadku, ba v mnohom ohľade je to aj na veľkú škodu, keď stránky kresťanske rozdelujú sa na viacej čiastok. Nech je jedna pevná a opravdu sociálna ľudová strana. To chce dosiahnuť biskup Prohászka. Dnes-zajtra i tak v tom smere vyvinú sa naše pomery, že kresťanský socializmus povolaný bude ľud Uhorska na pravú cestu, na cestu náboženstva priviesť, aby oproti nezbednému vystupovaniu socialdemokratov neostal v menšine alebo snáď aj celkom neupadol.

Kresťanská ľudová strana doposiaľ, ačpráve to nepriatelia jej radi zapierajú, honosíť sa môže s mnohými úspechami, ktoré vydobila ku blahu ľudu. Ona previedla to, aby na burzu daň vyhodaná bola a s týmto podujala spolu kroky aj k tomu, aby daň pozemková znížená bola. Videla ona totiž, že ľud ohromné farchy musí znášať a že sotva vstave je pod nimi sa hýbať. začala teda upozorňovať vládu na tento hrozný stav, a vláda teraz už aj sama počíva nahliadať, že v tejto veci na každý pád treba volačo urobiť. Toto je ovšem veľmi pekný úspech.

Kresťanská ľudová strana narobila si veľkých zásluh aj kroz to, že sa jej podarilo z vlády zhodiť bar. Bánffyho, ktorý — ako známo — pri jeho voľbách zničiteľ chcel všetky opozicionálne stránky parlamentárne a nevýslovnou ukrutnosťou zúril predovšetkým proti ľudovej strane, ktorá ohlasovala a rozširovala vždy len kresťanskú politiku.

Myšlienka oslobodenia od dane najmenej čiastky potrebnej k výžive, tiež len kresťanská ľudová strana vniesla do parlamentu. To chcela a chce aj prítomne, aby na tú summu, ktorá nevyhnutelne potrebná je ku udržaniu života jednej rodiny, žiadna daň nebola vyhodaná, aby teda slobodná bola od každej dane.

V nesčíselných interpelláciach konečne zaoberala sa kresťanská ľudová strana na sneme s ponosami a vážnymi záležitosťami ukrivdeného ľudu a v nejednom páde vyprostredkovala mu zodpovedného zadosťučinenia.

Ku týmto a mnohým iným úspechom kresťanskej ľudovej strany prichodí nám ešte pripomenúť veľmi vážny, užitočný a v každom ohľade potrebný jej program. Revízia cirkevno-politických zákonov, sotrenie civilneho manželstva a svetských matrik, zničenie nového zákona o slobodnom vybavovaní náboženstva, predovšetkým zákona beznábožnosť dovolujúceho, zavedenie autonomie

katolíkov, rozšírenie volebného práva s tajným hlasovaním, ochrana malých priemyselníkov a tried robotníckych, rozširovanie myšlienky spolčovania v najväčších rozmeroch atď., všetko toto sú záležitosti obecnstvu nad mieru potrebné a osožné a na uplatnení týchto s tou najväčšou oddanosťou pracuje neustále kresťanská ľudová strana.

Ľudová strana je teda strana kresťansko-sociálna; aby ale v pravom zmysle slova stala sa stranou sociálnou, treba jej z programu kresťanských socialistov prevziať tie zásady a zvlášte tie ustanovizne, ktoré na zástavu svoju napísal kresťanský socializmus.

Toto vyslovil a toto žiadal biskup dr. Prohászka na kongresse socialistov. Nie k tomu povzbudzoval kresťanských socialistov, aby si založili osobitnú stránku, lež ich k tomu vyzval, aby sa pripojili ku kresťanskej ľudovej strane; vodcov kresťanskej ľudovej strany ale upozornil na to, aby v tom smere pracovali, žeby ľudová strana zodpovedala jej menu, aby totiž do ľudovej strany zaštepili ducha sociálneho ešte viac ako doposiaľ, bo za našich dní na istú budúcnosť rátať môže len pevná sociálna stránka politická, ktorú rozpaľuje plameň kresťanskej lásky k blížnemu.

Biskup Prohászka teda len dobre chce kresťanskej ľudovej strane, zásady jej on ohlasuje otvorene celému svetu a žiada si ku veľkým zápasom bojovníkov, ktorí neohrozene nasledovať majú svojich vodcov k utvoreniu peknejšej a lepšej budúcnosti.

Všetci ľudáci nech teda vytrvale nasledujú ozvenu tohoto opravdu ľudového biskupa.

Dokazuje on to verejne pri každej príležitosti, že spolu myslí a cíti s vodcami ľudovej strany a s nimi spoločne na tom pracuje, aby ona stala sa mocná a neodolateľne pevná ku blahu a sláve veriaceho ľudu, ktorému treba mať vznešených vodcov, vodcov vznešených zo sboru biskupov a veľmožov a vodcov zmužilých a bezzistne oddaných zo všetkých kruhov obyvateľstva.

Dajte Bože mnoho tak vznešených vodcov ľudu kresťanskému Uhorska, ako mu je biskup dr. Ottokar Prohászka a vtedy kresťansko sociálna strana ľudová zaiste zvíťazí.

Justus.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krešťan-a»!

Krešť. potravné spolky a osveta ľudu.

Že kresťanské potravné spolky zdvíhajú ľud nielen v hmotnom, lež i v duševnom ohlade to vidíme z nasledujúcej reči, ktorú Viktor Palkovics povedal v Kongresse Katolíkov Uhorska. Zneje ona vo výťahu nasledovne:

Veľactený Kongress! Z dediny prichádzam a o tom premlúvim. Pochádzam z kruhu jednoduchých ľudí a vyložim rozličné jejich nerestí.

Ktoré sú príčiny povstania úverkových spolkov?

1. Ťažké okolnosti vyžitia. 2. Úžerníctvo tovaru.

U nás dražejú: odev, články potravné a všetko čo je k životu potrebné; role však naše nedonášajú nám viacej. Potrebné je, aby sme šporovali a skladali naše haliere, bo kto podrobne kupuje, ten draho platí. Kde sa spojí viacej ľudí, tam padnú na jedného menšie útraty dovozu a iných výdavkov.

V dedinskom sklepe napredaj složené články sotva majú hodnotu 200—400 korún, z čoho pri 10—15 percentovnom obrate sotva sa dá tolko dochodku vyrobiť, čo je potrebné k udržaniu jednej gazdovskej čelade. Malý sklepník však predsa z toho vyžije aj s veľkou rodinou, ba ešte si aj sgazduje. Tohto príčinu hľadať musíme len v cene, v tovare alebo vo váhe a miere. Toto sa dá dosiahnuť len s úžerou. Dokazuje to otvorenie potravného spolku, že jesto veľký rozdiel medzi tovarom dotyčno jakovosti a ceny. Potravnými spolkami vyvíňuje sa poctivá konkurencia a nestojí to, čo o nich hovoria, že sú na škodu kupectvu a obchodu. Bár by aj jednomu-druhému nepoctivému podniku škodily, obecnstvu sú na veľký osov.

Preto bojujeme, aby sa potravné spolky všestranne zakladaly.

Veľkého hriechu sa dopúšťa ten ľud, čo založené spolky potravné nepodporuje. So sklepníkom úžerníkom pravda, môžeme sa jednať, bo ten čo ztratí na jednom, to dvojnásobne zdere z druhého. V sklepe potravného spolku je toto nemožná vec. Pri najbližšom shromaždení zapotreby je o tom obsírnej sa vysloviť. Sklepník nemôže lacnej dať tovar, ako ho samého koštuje a jestli to predsa robí, vtedy pracuje s vyššími percentami, ako je dovolené, je úžerníkom. Sklepník — hovoria ľudia — vie si vážiť človeka a dá mu aj na veru, potravný spolok ale nie. O usporiadaní tejto úvery treba tiež príležitostne premluviť.

Úvera je veľmi veľké dobrodenie. Kto na veru kupuje, ten kupuje ľahšie a viacej ako ten, čo platí hotovým grošom. Požička však pti tom jednostajne srastá. Z čiastočného zplácania ostáva vždy dačo z jedného mesiaca a z jedného roka na druhý, bo taký človek dlh svoj nemôže naraz vyplatiť.

Razom sa len na to zobudí moj milý človek, že má už veksel. S fažkým srdcom podpíše prvý, potom prídu druhé. Naraz mu príde z mesta písmo, že mu veksel protestovali. Uteká bez dychu k úžerníkovi. Ten ho uspokojí tým, že mu bude žirantom. Mysli si, či je to dobrý človek ten sklepník. Kňaz by mi to veru neurobil. A ja bych mu to ozaj neurobil, lež bych ho poslal ku úverkovému spolku kresťanskému. On sa však haňbí a neide ta.

Mnohé podpisovanie vekslov má ten koniec, že kupec odopre ďalej ich podpisovať. Príde eksekútor. Chudobnému človeku predajú roličku na licitácii. Kúpi ju úžerník od poly za darmo. Úbohého človeka zroní to duševne i telesne. Tu jedného večera zaklope k nemu úžerník a povie mu, aby si zpiatky kúpil tú zem. nechce pri tom vyhraf, dá mu ju za to, čo bola odpre-

daná. Gazdujte si, povie, «však mi to vyplatíte.» Dlžobu intabulujeme na majetok.

Úbohý človek si myslí, že je ratovaný. Lež rozličné útraty na fíškala, od intabulácie atď., všetko to leží na jeho majetku. Mal by zplácať amortizácie, ale že z čoho? Zas len po uši trčí v dlžobe.

Toto veľactený Kongress! neni sú vymyslené veci. Vedel by som mena uviesť a živých svedkov na to do-
stavíť. Koľko však takýchto smutných pádov musí byť po celej krajine! Ako liek a odpomoc proti tomuto spomínajú parcellovanie. Možno, že by to v jednotlivých pádoch užitočná vec bola, za všeobecne dobrý liek ja to považovať nemôžem. Ten úbohý človek, čo sa mu ujde dačoho z parcellovania, nemôže sa pohnuť z jeho 4—6 holdov, k veľkému pántstvu nemôže ísť na robotu. Bude to potom aj u nás priam tak vyzerať, ako v Anglicku, kde ohromné plochy zeme, čo sa rozprestierajú po celých grófstvach, slúžia len na poľovačku a ležia neobrobené, bo nemajú žiadnej hodnoty.

Spolky kresťanské sú dľa mojho presvedčenia o mnoho osožnejšie, ako parcellovanie. Sociálna otázka, ako to jeden výtečník našich arcipastierov dobre povedal, týka sa nielen hmotných, lež aj duševných záležitostí ľudu. Vec túto považovať v jednom, alebo výlučne len v druhom ohľade nebolo by na mieste. Potravné spolky nielen pred tým ochraňujú ľud, aby ho nevyčiali úžerníci, lež ho poučujú, ako sa má sám do roboty dávať a povzbudzujú ku samostatnosti.

Pravda je síce, že naši ľudia od prastarých časov všetko od inokud očakávajú. Heslom kresťanských spolkov ale je: pracujme a nečakajme ničoho od druhého. Spoločnosť ľudská pritomne všetko len od druhých očakáva. Ten národ ale, čo neprichádza k tomu povedomiu: «pomáhaj si a vtedy ti aj Pán Boh pomôže» nemá dlhého života.

Ja som tiež tej mienky, aby sme zakladali aj kresťanské úverkové spolky a nielen potravné. Bez tohoto neprídeme ďaleko. Ku tomuto treba nám priúčať náš ľud. Zakladajme teda kresťanské spolky, lež ich nezanedbávajme. Povzbudzujme, oduševňujme náš ľud, držme ho pospolu, bo čakajú na nás nemalé ťažkosti a prekážky.

Povstane nečestná a špinavá konkurencia. Smluvia sa Ieig a Šmufo, vymyslia si špinavý figel, nie aby jeden druhého zhubili, lež kresťanský potravný spolok. Jedného dňa vyvesia si na dom tabulu, na ktorej ohlasujú, že oni kilo cukru dávajú za 32 krajciarov, kdežto inde koštuje 46 krajciarov. Pravda, lenže ľud po drobnom kupuje a tí prefikanci dávajú mu v malých dávkach tovar takým spôsobom, že za kilo skutočne 50 krajciarov platí. Kresťanský spolok nemože takto jednať. Tu sa za všetko pýta istá cena, ale sa aj dáva dobrý tovar v hodnote, ktorá vždy zodpovie platenej cene.

Kresťanské mravy treba teda zpiatky uviesť tam, kde ich zhubil liberálny slobodným obchodom a neobmedzenou konkurenciou. Týmto zaslepili a zviadli

ľud náš a pod zásterou slobody povstaly rozličné neprávosti.

To sa hovorí, že v obchode nenie mravnosť potrebná; mravnosť ale všade má panovať. Tejto slúži každý, čo podporuje spolky kresťanské.

Viktor Palkovics.

POLITICKÉ CHÝRY.

Prvé zasadnutie snemu.

Po letných vakáciach snem sa síšiel k prvému zasadnutiu vo stredu predpoludním, dňa 10. tohoto mesiaca. Prvé zasadnutie bolo len formálne; vtedy ustálil snem denný poriadok najbližšieho zasadnutia a minister obchodu Kossuth predostrel snemu viac návrhov, medzi tymito aj návrh o zabezpečení robotníkov.

Predostrenie krajinského rozpočtu.

Ministerpredseda Wekerle, ktorý pre audienciu u kráľa nebol prítomný na prvom zasadnutí snemu, krajinský rozpočet na rok 1907. predostrel snemu len koncom tohto týždňa a vtedy podal snemu zprávu o finančnom a hospodárskom položení krajiny. Krajinský rozpočet na budúci rok — jako sa to zo spoľahlivého miesta oznamuje — aj teraz ukazuje rovnováhu v krajinských príjmoch a výdavkoch a ačkofvek všetky výdavky pozdvihujú sa asi o 25 millionov korún, rozpočet keď aj nie veľký, ale predsa vykazuje zvyšok.

Prešporská elektrická železnica.

V záležitosti postavenia elektrickej železnice medzi Prešporkom a Viedňou, poľažne medzi Prešporkom a hranicou krajiny, u ministra obchodu Kossutha chodila väčšia deputácia mesta Prešporoku. Rečník deputácie mešťanosta prešporský Teodor Brolly ďakoval ministrovi za to, že v lete bol predostrel snemu návrh zákona o tomto železničnom spojení a prosil, aby návrh tento ešte teraz v októbri bol v sneme pojednáváný, lebo postavenie tejto železnice je súrne jak z obchudného, tak aj z hospodárskeho ohľadu. Minister obchodu Franc Kossuth vyhlásil, že i jako minister i jako predseda neodvislej strany považuje si za povinnosť vážne sa zaoberať s touto otázkou. Deputácia s uspokojením vzala vzhľadom na odpoveď ministra obchodu.

Čačiansky mandát.

Kráľovská Kúria — ako známo — v záležitosti petíciou napadnutého mandátu krajinského vyslanca kresťanskej ľudovej strany dr. Emila Gyuriss nariadila vyšetrovanie dotýčeno toho, či dr. Emil Gyuriss vyhrážal

sa krémárom ošćadnickým Zigmundovi Feuermannovi a Mikšovi Brichta, že jestli nebudú naň hlasovať, postaví v obci spolkovú krému a sklep; nariadené bolo ďalej vyšetovanie aj dotyčno toho. či na farách v Černom, v Ošćadniciach a na Zákopci dávali sa hostiny, ako to nepriatelia ľudovej strany v petícii udali, zavolaní boli roľnícki voličia, kde ich nahovárali, aby hlasovali na dra Emila Gyurissa. Vyšetovanie viedol od dňa 24. septembra do 2. októbra sudca Kráľovskej Tabule prešporskej Karol Gallasz. Vyslyšali 96 svedkov. Potažne Zigmunda Feuermanna a Brichta. Prednolaní svedkovia vyznali, že sa dr. Emil Gyuriss nikomu nevyhrážal; potažne hostín na farách svedčili jednohlasne všetci predvolaní, že sa spomenuté hostiny neodbavovali a roľnícki voličia preto na nich ani byť nemohli. Z tohoto vidno, že je mandát čačiansky čistý a že ho lžou a klamstvom nikto zašpiniť nemôže.

Liberálna strana oživa.

Hlúpost a mameluci vo svete nevymrú. Toho znakom je, že liberálna strana zase oživa. 280 zmužilých liberálov zaujali miestnosti starého «Lloyd» kruhu a založili stranu, ktorej povedajú, že je: národno-liberálna. Predsedom bude Karol Hieronymi, alebo gróf Albin Csáky. Aká asi bude kaša z tejto múky?

Z CUDZOZEMSKA.

Francúzsko.

Zatvorenej kostol.

V meste Montcel (Puy de-Dome) zatvoril mešťanosta kostol už teraz ešte pred prevedením zákona rozluky cirkve od štátu, práve vtedy, ako sa ľud ku službám Božím schádzal. Predstavený cirkevnej správy vyzval mešťanostu, aby odovzdal kľúče od kostola a od sakristie. Ten ale ani kľúče neodovzdal, ani príčiny neudal prečo kostol zatvoril. Veriaci teraz musia byť bez služieb Božích.

Kongress francúzskych freimaurerov.

Vydržiavali aj toho roku francúzski freimaureri kongress v Pářiži a trval on viacej dní. Na poradách kongressu brali účasť aj socialdemokratickí freimaureri a žiadali aby kassa hlavnej lóže «Grand Orient» slúžila ku cieľom agitácie socialdemokratov. Socialdemokrati nemajú pravda nikdy ani haliera v pokladnici, kdežto ročité príjmy tejto lóže činia 480.000 frankov. Medzi socialdemokratmi a freimaurermi vzniknul následkom toho veľký spor. Veď sa oni zas slížu, keď budú mať príležitosť katolíkov ešte viacej utláčať ako teraz.

Nemecko a srbské delá.

Jako je známé, tá vojenská odborná kommissia, ktorú vyslala srbská vláda cieľom výskúmania kanónov, za najlepšie poľné delá uznala výrobky svetochýrnej

Kruppovej dielne a odporúčala, aby poľné batterie srbské byly vystrojené tymito nemeckými delami. — V Nemecku toto dobre vedia a preto s veľkou pozornosťou sprevádzajú námahy ministerpredsedu Pašiča, aby sa delá objednali vo francúzskej Schneiderovej dielni, odkiaľ kuká naňho oročka. Nemecká vláda preto zaujala stanovisko proti značeniu úpisov 150 millionovel srbskej požičky na berlínskej burse, aby takto napomenula Srbsko, že sa Nemecko nedá odbiť bez slova od takej obiednávky, ku ktorej, tak myslí, má právo.

Rusko.

Ruský cár navráril sa do Petrohradu. Je to znakom toho, že poriadok v ruskej ríši zase nastáva. Socialdemokratickí revolucionári robia však jednostajne attentáty a len tieto dni napadli pri Ufe vlak a ukradli 250.000 rublov.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našké knihy a časopisy!!

Krajinskí vyslancovia kreštanskej ľudovej strany.

Franc Csizmazia.

Volebný okres Szempe vyvolil si za zastupiteľa na krajinskom sneme ablegáta kreštanskej ľudovej strany. Tymto činom dokázali voličia tohoto okresu po prvé, že cítia a zmýšľajú po kreštansky. Takto by mali cítiť a zmýšľať voličia všetkých okresov volebných stolice prešporskej. Kreštanstvo má veľmi veľa nepriateľov, má teh veľa v kruhu tých, čo sú pokrstení a volajú sa kreštanmi a má ich veľa aj medzi tými, čo sú nenie pokrstení. Oproti týmto nepriateľom verejným a potajomným žiadna politická strana tak neohrozene, tak vytrvale a tak úspešne nezastáva a nebráni kreštanstvo, ako to robí práve kreštanská ľudová strana. Povinnosťou každého svedomitého kreštana je teda, aby držal s touto kreštanskou stranou.

Kroz to, že voličia voleb. okresu Szempe vyvolili si ablegáta kreštanskej ľudovej strany, dokázali za druhé to, že vedia povážiť opravdové záujmy ľudu. Kreštanská ľudová strana je nielen kreštanská lež aj opravdu ľudová. So záležitosťami, s potrebami, s biedou ľudu sa žiadna strana tolko

Franc Csizmazia, narodil sa roku 1870., ablegát vol. okresu Szempe, stol. Pozsony.

a tak úspešne nezaobrá, ako táto ľudová strana, ktorá je spolu kresťanská. Ľud kresťanský preto s touto opravdu ľudovou stranou má držať, ku blahu ľudu teda a ku svojmu vlasnému dobrému.

Voličia volebného okresu Szempce dokázali, že sú nenávisť nepriateľa svojho vlastného blaha, keď už po druhé vyvolili si za ablegáta Franca Csizmazia, verného priateľa ľudu a horlivého člena kresťanskej ľudovej strany. Ablegát Franc Csizmazia narodil sa r. 1870. Po odbavených štúdiách stredných škôl slyšal bohoslovie na universite budapeštianskej. Za kňaza vysvätený od roku 1894. účinkoval na hlavnom gymnáziu arcibiskupskom v Trnave ako profesor. Vychovávaním mládeže veľkých zásluh si nadobudnul, čo nemalo prispieť k tomu, že pri voľbách roku 1905, a 1906. kresťanskí voličia vyvolili si ho za vyslanca krajinského.

Béla Csitáry.

Mladšie pokolenie politikov kresťanskej ľud. strany zastupuje krajinský vyslanec Béla Csitáry. Od mladosti zaoberal sa s pospolitým ľudom a mal príležitosť dôkladne obznámiť sa s okolnosťami hospodárskych a robotníckych tried. Cieľom pozdvihnutia hospodárstva svojej vlasti už ako muž venoval sa štúdiám na vysokých ústavoch cudzozemska, aby zadovážené vedomosti svoje uplatnil k prospechu ľudu vo vlastnej domovine.

Krajinský vyslanec Béla Csitáry narodil sa dňa 2. januára r. 1863. na pustatine Ódögös v stolici nitrianskej. Pokolenie jeho už r. 1641. povýšené bolo do zemanského stavu. Gymnaziálne štúdiá odbavil v Prešporke, v Nitre a v Budapešti. Študoval potom práva a po odbavení vojenskej povinnosti vymenovaný bol za dôstojníka. Ponevadž veľkú náklonnosť mal k hospodárstvu, išiel na vysoké školy hospodárske v Keszthelyi a neskorej do Debrecína, kde po zložených skúškach obdržal hospodársky diplom. Cieľom zdokonaľenia sa vo vedách hospod. vstúpil ako úradník do jedného

Béla Csitáry,

narodil sa 2. januára 1863., ablegát vol. okresu Alsó-Kubin. stol. Árva.

panstva, ktoré po dlhšom a úspešnom účinkovaní ako hlavný úradník panstva opustil. Zatým odišiel do cudzozemska priemysel študovať, kde obdržal diplom s vyznačením. Z tohoto vidno koľko času venoval a ak veľké obete donášal tento vyslanec krajinský ku svojmu vzdelaniu, aby tak pomáhal ľudu a vlasti.

Voličia volebného okresu Alsó-Kubin nemohli si vyvoliť vo všetkých odboroch hospodárstva vzdelanejšieho, vlasti a ľudu oddanejšieho ablegáta ako je Béla Csitáry.

Franc Darányi.

Po všetkých krajoch vlasti má kresťanská ľudová strana svojich verných zastupiteľov. Je to znakom toho, že ľud triezvy kresťanský všade cíti s touto ľudovou stranou a priznáva sa ku jej zásadám. Aj voličia okresu Baksa v stolici Zala sú horliví ľudáci a dokázali to tým, že Franca Darányiho trikrát jedno za druhým vyvolili si za ablegáta s programom kresťanskej ľudovej strany.

Franc Darányi narodil sa dňa 12. apríla roku 1859. na pustatine Darány v stolici Tolna. Gymnaziálne štúdiá odbavil v Budapešti a zložil doktorát z práv. Ako skončený pravotár začal účinkovanie svoje

Franc Darányi,

narodil sa 12. apríla r. 1859., ablegát vol. okresu Baksa, stol. Zala.

roč. má pravotársku kanceláriu v hlavnom meste Budapešti. Cestoval po Nemecku a Francúzsku, pri čom skúmal zvlášte pomery verejno-hospodárske. V záležitosti autonómie katolíkov Uhorska zaujal celkom stanovisko kresťanskej ľudovej strany, písal aj veľmi mnoho v tomto smere v záujme katolíkov. Ako muž presvedčenia čisto-katolíckeho už roku 1896. vystúpil s programom ľudovým, vtedy ale proti nepriateľom kresťanstva zvíťazil nemohol. Ľud kresťanský volebného okresu Baksa však nahliadol, že nepriateľa kresťanstva sú spolu aj nepriateľa ľudu a všetkého toho, čo by k napomoženiu a pozdvihnutiu ubiedeného ľudu slúžilo. Ľud okresu tohto konečne nahliadol aj to, že všetci kresťanskí voličia celého okresu spojili sa musia v jeden tábor a potom takte spojení že sa musia postaviť pod zástavu kresťanskej ľudovej strany, ktorá jedine zastáva na sneme záujmy kresťanstva a chudobného ľudu. Konečne aj v okrese tomto svitnul radostný deň, lebo pri voľbách roku 1901., 1905. a 1906. vyvolil si okres Baksa Franca Darányiho za svojho ablegáta. I nesklamal za ľud tento v svojom ablegátovi, bo ho on vo všetkých záležitostiach jeho, tak na sneme ako aj vo verejnom živote bezzistne a verne zastáva. Ablegát Franc Darányi poznajúc potreby a nedostatky ľudu kresťanského, pri každej zavdanej príležitosti pozdvihne svoje slovo proti krivdám na ľud páchaným. Aj on patrí medzi verných bojovníkov za vieru a ľud a volebný okres Baksa ho zaiste i naďalej poctí tou dôverou, aby ho ako dosiaľ, tak i na pozatým na sneme zastupoval.

Slovenská ľudová strana je čisto luteránska. Varujte sa jej starí ľudáci!

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

Viera Kristova je už natoľko zakorenená, mravné učenie natoľko prešlo do krve človečenstva, že nevieme činiť oproti zásadám Kristovým bez toho, že by sme nepobúrili svedomie naše. Nezastavíme sa nad tým, keď tu na zemi lepšie vedie sa zlým ako dobrým, lebo veď s príkladom boháča a biedneho Lazára dosvedčil sám Spasiteľ, že odmenu za život náš nie na tomto, lež na druhom svete obdržíme. Tak je to teraz, ale ľudia neboli o tom tak presvedčení v tej dobe, keď viera Kristova nebola ešte rozšírená a upevnená. V tomto čase potrebné boli zázraky, ktoré Boh preto činil, aby posilnil veriacich a doviedol do lona cirkve neveriacich. Tomuto je príkladom nasledujúca udalosť:

Keď v Ríme pohanskí cisári panovali a tých málo kresťanov, čo nachodilo sa v meste, muselo sa skrývať, ležala v malom domčeku jedna stará žena ťažko nemocná v posteli, vedľa nej na stolčeku sedela jej dcéra a čítala nemocnej zo svätého Pisma. A čítala nasledujúcu čiastku:

— Peter ale hovoriac: Ananiaš, prečo ti pokúšal diabol srdce tvoje, aby si lhal Duchu svätému a falešne činil s cenou poľa? Pravda nech zostane, tebe by bolo zostalo, pokiaľ si ho ale predal, či cena jeho nebola v tvojej moci? Nie ľuďom si lhal, lež Bohu. Počujúc Ananiaš tieto slová, spadol a zomrel. (Skutky apoštolov.)

Tu pretrhlo dievča čítanie a povedalo matke:

— Mama, Boh veľmi prísne zachodil s ním.

— Boh aj toho tresce koho miluje, — uspokojila matka dcéru. — Možno, že Ananiaš na druhom svete obdržal milosť u Boha.

Dievča pokračovalo v čítaní:

— A veľký strach opanoval tých, ktorí to počuli...

Teraz pýtala sa matka:

— Dieťa moje, aj ty sa bojíš Boha?

— Báf? Mama moja, neopovažujem sa strachom menovať to, čo cítim oproti Bohu, u mňa je to láska. A potom, prečo bych sa mala báť Boha, veď ja ne zvykla som lhať.

— Pravdu máš, dieťa moje, ty si dobrá, ale povedz že mi, nikdy si nelhala?

— S mojim povedomím nie, — odpovedala dcéra.

Lenže matka mala lepšiu pamäť a nenechala vec tú len tak.

— Či sa pamätáš, — hovorila matka, — že raz jedna žobráčka zastala pred našim domom, ty si vtedy prišla ku mne a pýtala si almužnu pre ňu. Koľko rokov

ti bolo vtedy? Myslím dvanásť. To som sa pýtala, či je ozaj chudobná tá žena a či je hodna podpory? Ty si povedala, že je hodná. A poznáš ju, pýtala som sa ňa ďalej, že tak istotne súdiš o nej. Pozrela som na teba a ty si sa zapálila a odpovedala si neistým hlasom: Áno, poznám ju. Vtedy...

Dievča počalo sa vyhovárať:

— Vtedy som nie natoľko lhala, lež som bola milosrdnou.

— Dieťa moje, dávaj že pozor na jazyk a uváž každé slovo čo povieš. Dobrota tvoja ľahko ňa zvedie k luhaniu a čo by si mala vtedy ten najlepší úmysel, predsa zhréšiš. Napomínam ňa teda, čo by si priam celý svet oslobodila a urobila blaženým s jedným luhavým slovom, nevy povedz to jedno slovo! Ale čítaj ešte ďalej.

Dievča pokračovalo:

— Vstanúc hore mladí, zodvihli ho a pochovali. Asi o tri hodiny vkročila dnu jebo manželka, nevediac posiaľ, čo sa stalo. Riekol teda Peter: Povedz že ženo, za toľko ste predali to pole? Tá odpovedala: Tak je, za toľko. Peter riekol k nej: Prečo ste sa usrozumeli pokúšať dušu Pána?

Tu ozve sa matka:

— Dosť dieťa moje. Necítim sa dobre, som veľmi slabá. Cítim, že je už na mne ruka Pána a že onedlho sirotou ostaneš. Je čas, aby som ti zradila jedno tajomstvo. Či ti nebolo dosiaľ nápadné, že ňa tak varujem pred luhárstvom? Robím to preto, lebo to tvoju matku do veľkého nešťastia uvrhlo. V tom čase nebývali sme ešte v Ríme, ty si mala len niekoľko mesiacov, sestra tvoja bola o rok staršia.

Dievča s počudovaním hľadelo na matku, rieknuc:

— Mama a mala som ja aj sestru? Prvý raz čujem o nej.

— Nemýl ma. Obávam sa, že nebudem môcť dokonať to, čo ti mám povedať. Vojaci cisárovi prišli do nášho mestečka, aby prenasledovali a tríznilli kresťanov. Kde trúfali kresťana, tam neznali milosrdenstva, lež s najväčšou ukrutnosťou previedli rozkaz cisárov. Hruža pomysleť na to. Státisíce nevinných kresťanov zniesli z tohoto sveta s najväčšími mukami. Vrútili sa aj do nášeho domu. Otec s ostatnými senátormi bol práve na mestskom dome. Vojaci lámali, drúzgali a tklili, čo len dostali do rúk. Ja som utiekla jednými bočnými dvermi. Lež neutekala som ďaleko, vy ste mi prišli na um, vrátila som sa teda. Vojaci už boli preč. Teba našla som v kolíske, ale sestričku tvoju nenašla som, hoc som prekutala celý dom, dvor a záhradu, kdežto ona bola miláčkom otcovým. Po mojom pôrode bol celý blažený a od veľkého šťastia a radosti zavesil dieťaťu na hrdlo s piatimi rubínmi ozdobenú zlatú ružu a toto povedal: Do päť rán Ježiša Krista odporúčam moje dievčatko a keď bude aj mať trápenie v živote, len nech kvitnú jej čnosti. (Pokračovanie nasleduje.)

Kresťania, kupujte len u kresťanov!

CHÝRNIK.

Vysvätenie biskupa. Za skvelých cirkevných slávností vysvätil v nedeľu dňa 30. septembra jágerský arcibiskup kardinál dr. Jozef Samassa nového satmárskeho biskupa dra Tibora Boromiszu. Pri obradoch assistovali arcibiskupovi spišský biskup dr. Alexander Párvy a jágerský pomocný biskup Ludvik Szmrecsányi. Kaločská hlavná kapitula, z ktorej nový biskup vymenovaný bol za biskupa a satmárska diecéza, ktorá v osobe Boromiszu dostane nového arcipastiera, daly sa zastúpiť deputáciami na slávnosťach v Jágrí. Cirkevné obrady začaly sa predpoludním o 9. hodine a trvaly do 11. hod. Po službách Božích u nového biskupa boli na poklone náčelníci rozličných vrchností a korporácií. O 12. hod. arcibiskup Samassa na počtu svojho hosťa dal obed, na ktorom krem kňazstva prítomní boli aj náčelníci vojenských a občianskych vrchností. Pri obede arcibiskup Samassa, ktorý práve v nedeľu 30. sept. slávil svoje 79. narodeniny, vyniesol na nového biskupa utešenú zdravicu. Po reči arcibiskupa biskup Boromisza v hlboko premyslenej reči ďakoval arcibiskupovi, že ho vysvätil za nástupníka apoštolov. Zatým biskupa pozdravil pápežský praelát a vikár satmárskej kapitule Anton Pemp. Rečník vyslovil vďaka jágerskému arcibiskupovi, že satmárskej diecéze spôsobil veľkú radosť s tým, že vysvätil jej nového biskupa a potom mu zablahoževal z príležitosti jeho narodenín. Po jeho slovách spoločnosť zaželjovovala arcibiskupovi Samassovi a potom sa v dobrej nálade rozišla.

Arciknieža na pražskej universite. Z Prahy píšu že syn arcikniežata Ottu, arciknieža Karol Franc Jozef, nádejný dedič uhorského trónu, prostriedkom októbra príde do Prahy a bude bývať na Hradšine. Arciknieža bude študovať na českej a nemeckej pražskej universite jeho professori budú Ulbrich a Pfaff nemeckí, Breff a Ott českí univerzitní professori. Professori budú vydržiať arcikniežatu prednášky na Hradšine. Arciknieža bude študovať dva roky.

Dobročinnosť. Spišský biskup dr. Alexander Párvy daroval na renováciu rim.-kat. školy svätajánskej v Liptove 1000 korún, za čo štedrému darcovi vyslovila školská stolica veľkú vďaku. — Spolok sv. Štefana daroval vyšmenovanej škole väčší počet učebných kníh. Šlachetný skutok sám seba chváli.

Nehoda arcikniežata Rajnera. Arcikniežata Rajnera tieto dni stihla nehoda. Arciknieža vyšiel na prechádzku na koni. V ceste sa stretol s motorovým bicyklom, od čoho sa kôň splašil a arciknieža zhodil. Na šťastie sa ale arcikniežatu nestalo nič.

Deň 6. októbra. V Uhorsku svätí sa tento výročitý deň smutnej udalosti. Bolo tomu v ten deň 57 rokov, čo v hlavnom meste zastrelili grófa Ludvika Batthyányho, prvého uhorského ministerpredsedu a čo v aradskej pevnosti trinásť hodvédskejších generálov pod rukou kata vypustilo šlachetnú dušu svoju len preto, že so zbraňou v ruke neústupne a hrdinsky bojovali za slobodu Uhorska. Pamiatku martýrov slobody s veľkou úctou a pietou zasvätili v ten deň po celej krajine. V Budapešti na verejných a súkromných budovách vialy čierne zástavy a v chrámoch Božích odbavovali sa smútočné služby Božie. Popoludní univerzitná mládež — ako každý rok — usporiadala veľkolepú smútočnú slávnosť na cintoríne pri Kerepešskej ceste, kde ovenčila hrob Ludvika Batthyányho. — V Arade pri soche trinástich popravených generálov a na popravišti odbývaly sa tiež veľkolepé smútočné slávnosti.

Pohyb pekárskych pomocníkov. Budapeštianski pekárski pomocníci minule zadali «Jednote» pekárskych majstrov memorandum, v ktorom žiadajú, aby odteraz pracovali len za 12 hodín a týždeňne najmenej 14 zlatých dostali. Krem toho žiadajú 14-dňovú výpoveď a vyslanie dôverníkov tak zo stránky robotníkov ako i zo stránky majstrov. Robotníci dali termín pekárskym majstrom do 11. októbra. V tejto záležitosti tieto dni popoludní pekárski majstri vydržovali poradu, na ktorej uzavreli, že žiadosti pekárskych robotníkov nespĺnia, pokiaľ robotníci pridriavajú sa svojich žiadostí, pravdepodobne je, že onedlho vypukne pekársky štrajk. Hlavnomestský radca Béla Melly už začal vyjednávať s vojenskou vrchnosťou, aby počas štrajku obecnosť malo každodenný chlieb. V páde teda štrajk pekárskych robotníkov vypukne, chlieb budú piecť vo vojenských pekárňach. Krem toho vo väčších pekárňach budú pracovať pekárski majstri.

Daňový pokladník — defraudant. Zo Segsárdu sdelujú, že kráľovský podfiskál Franc Beke minulú noc zatknul segsárdskeho daňového pokladníka, menom Armina Lindtnera, lebo defraudoval 10.000 korún. Lindtner sa priznal a hovoril, že už od viac rokov defraudoval peniaze s daňovým dozorcem Vincentom Vinkovicsom, ktorý ale nedávno zomrel. Pravdepodobne je, že viac defraudovali, čo ďalšie vyšetrovanie dokáže. Lindtner chcel ujsť, svojich domácich už vopred poslal, ale svedomie ho natoľko hrýzlo, že sa sam hlásil. Defraudujúceho pokladníka odvedli do väzenia okresného súdnicstva.

Zamrzol. Skoro zavítavšia zima už vyžiadala svoju obeť. Ako zo Zenty oznamujú, tieto dni našli za mestom pri jednom stohu slamy zamrznutého človeka. Je to robotník Ján Vits, rodom zo Sabadky, ktorý si zaiste v opilom stave ľahnul pod stoh a i tam zamrzol.

Medvedi. Z Rimavskej Soboty píšu, že v pliešovských horách medvedi sa tak rozmnožili, že v noci napádajú stáda oviec a čriedy kráv a ich pustošia. Minulý týždeň 6 veľkých medvedov zastrelili a sriaďa na ne veľkú polovku.

Vytvorenie staveľských robotníkov. «Jednota» uhorských staveľských majstrov vydržovala min. týždeň pod predsedníctvom Júliusa Kausera valne navštívené shromáždenie, na ktorom jednohlasne prijali nasledovný návrh: Jednota uhorských staveľských majstrov podmienky, ktoré valne shromáždenie budapešťianskych staveľských robotníkov dňa 29. septembra prijalo, pojednávať nebude. Súčasne vyriekli, že hocjaké nabídnutie staveľských robotníkov, ktoré obsahuje záujmy staviteľov urážajúce podmienky, vôbec neprijme.

Medzinárodná konferencia proti anarchistom. Z Madridu oznamujú, že španielska vláda mieni svolat na 27. januára 1907. medzinárodnú konferenciu proti anarchistom, na ktorú pozve 51 európskych vlád a aj americkú vládu

Odškodné pre náhradných rezervistov. Ako je známo, krajinský snem za dva roky neodhlasoval rekrútov, následkom čoho vodcovstvo armády zavolovalo do riadnej služby náhradných rezervistov. Generálny výbor koalície svojho času prisľúbil, že bude žiadať, aby náhradní rezervisti dostali odškodné. Vláda v záležitosti odškodnenia náhradných rezervistov už i rozhodla. Keď finančný výbor na jar pojednával torbu ministerstva honvédstva, ministerpredseda Wekerle a minister honvédstva Jekelfalussy prisľúbili, že vláda za povinnosť si považuje, aby náhradní rezervisti dostali odškodné. Wekerle spomenul, že vláda primerane ku finančným pomerom krajiny dá odškodné náhradným rezervistom. Vláda svoj sľub splnila a náhradným rezervistom čo odškodné rozdá jedenmillionpäťstokrátisíc korún. Z tejto summy náhradní rezervisti na deň svojej aktívnej služby dostanú 1 korunu 60 halierov; tí náhradní rezervisti teda, ktorí slúžili za 185 dní, dostanú 296 korún. Túto podporu dostanú len tí náhradní rezervisti, ktorí sú celkom bezmajetní alebo ktorí vedia dokázať, že sú chudobní.

Zdanlive mrtvé dievča. Dievča Jána Borosa, obyvateľa obce Rimaszécs (stolica gemerská) už dlhší čas bola ťažko chorá. Minulé dni dievča upadlo do lethargického spánku, takže ho domáci považovali za mrtvé a preto už aj prípravy porobili ku pohrabu. Keď kňaz započal pohrabné obrady, zrazu sa dievča posadilo v truhle a s hrúzou sa dívalo kolom seba. Rýchle ju vyležili z truhly a vložili do postele; od tých čias sa dievča lepšie cíti.

Oheň. V lipovskej obci Pribilina dňa 29. septembra v noci veľký oheň zúrila. Zhorelo 42 domov s bočnými stavami; aj viac statku zahynulo v ohni.

Chýry zo Spiša. Pozostatky Thökölyiho dňa 29. októbra večer budú do Kežmarku prinesené, prez noc vo dvore Thökölyského zámku strážené a 30. okt. predpoludním medzi veľkými slávnosťami do novej evanjelickej modlitebne pochované. Dňa 29. okt. večer bude celé mesto usvetlené. — Podľa udania kráľovského školdozorcu je teraz v našej stolici 40 uprázdnených učiteľských staníc. — V Levoči ešte doteraz neznámi zloději ukradli v jednu nedávnu noc krémárovi Šimonovi Ferberovi 400 korún. — V obci Szepesremete dňa 25. septembra večer jedna stodola zhorela. — V Malom Szlavkove sa sedemročné dievča jedného kočiča od horiaceho petroleuma celkom spálilo. — Na ostatnom novovesskom jarmoku bolo na predaj 910 kusov rožného statku, 261 koní a 100 oviec; predalo sa 372 kusov rožného statku a 52 koní. — Pri obci Hági v Magure našli v potoku mrtvolu jednej starovesskej ženy menom Žofie Lascsák Galovics. Ešte nezná, čo sa s ňou stalo. — Čas sa, chvála Bohu, konečne predsa len premenil, nastaly teplejšie dni, aj slnko nám zasvietilo. Myslíme, že teraz bude starobabské leto. — V Kežmarku zabily skaly, ktoré dolu spadly, robotníka Jána Kliša. To sa stalo pri budovaní rafinerie na petrolej. — V Tátralomnici bolo do 25. septembra 1402 osôb. — V Kežmarku vo Weinovej fabrike 80 robotníkov štrajkuje. — Mesto Poprad by chcelo mať polgárku pre chlapcov. Už porobilo potrebné kroky. — Spišská Belá predala 64 jutár lesa za 252.700 korún, kúpili to dvaja židia Fehér a Feller. — V našej stolici sa dňa 24. tohoto mesiaca začínajú assentirky a skončif sa majú 30. novembra.

Jurista — zlodej. Nedávno sa hlásil u jägerskej fiškálskej komory jeden mladý človek. Listinami dokázal, že sa volá Koloman Urbanits a prosil o privolenie komory, aby mohol chodiť po pravotároch a pýtať si od nich podporu, aby takto mohol zajst do Budapešti pokračovať vo svojich štúdiach. Toto mu komora aj dovolila. Pravotár dr. Julius Kanitz sa smiloval nad ním a prijal ho za svojho osnovníka. No Urbanits sa mu za jeho dobrosrdečnosť špatne odplatil. Minulé dni pravotár odcestoval a zabudol si kľúče vo wertheimke; túto príležitosť Urbanits použil a otvoriac skryňu, všetko sobral, čo bolo cenného a potom uvrzol. Pravotár Kanitz len na druhý deň zbadal krádež. Koľko peňazí mu osnovník ukradol, dosiaľ ešte nevedno, lebo wertheimku zavrel a kľúče tiež vzal sebou. Tohoto mladého a opovrhliwego zlodeja kurrentujú po celej krajine a je isté, že neujde zaslúženému trestu.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Főldhiteletintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo sponoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplati, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 1/2, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 1/2 % tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplati. — Ku cieľom parcellovania povoluje ústav do 2/3 ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštné vysvetlenia podávame zdarma.

Letohrádok grófa Seefrieda. Z Ružomberku sdeľujú, že gróf Otto Seefried, manžel kráľovej vnučky bavorskej princezny Alžbety, ktorý už od rokov letoval v Ružomberku, svoj letohrádok predal Mauthnerovi, majiteľovi textilnej fabriky. Gróf Seefried kúpil letohrádok pred rokmi od predsedu súdnej stolice Porubského. Od tých čias grófska rodina tu trávila jarné a letné mesiace, ba lanského roku tu sa im narodilo aj dieťa. Ružomberčania veľmi ľutujú, že grófska rodina odíde.

Posledný pápežský generál. Z Rímu oznamujú, že posledný generál pápežskej armády gróf Adolf Piancini minulé dni zomrel. Zosnulý žil 82 rokov. Jeho vdove pápež vyslovil svoju sústrasť. Pápežská armáda posledný raz bojovala roku 1860. za veliteľstva francúzskeho generála Lamoriciera. Dňa 18. septembra v tom istom roku ale talianske vojsko premoblo pápežskú armádu, ktorá sa utiahla do Ankoný. Ale 29. septembra aj táto posledná pevnosť pápeža kapitulovala. Zpomedi dôstojníkov pápežskej armády ešte mnohí žijú, ale posledný jej generál odobral sa už na večný odpočinok.

Nešťastie jednej rodiny. V Spišskej Belej v Grünovom hostinci udalo sa nedávno nešťastie. Deéra hostinského, vydatá za istým Spiegelom a tejto sestra Etela, v pivnici z otvoreného suda načieraly špiritus; medzitým od horiacej sviece lieh sa nejako chytil a chytil sa aj šaty na ženských. Na krik hostinský bežal do pivnice a chcel oheň udusiť, pričom sa nebezpečne popálil. Aj jeho dcéry sa veľmi popálily. Oheň pošastilo sa domácim udusiť.

HOSPODÁRSTVO.

O sporivých sýpkach.

I.

Mnoho sme písali o pomocných spolkoch a oni, chvala Bohu, už aj na našich krajoch blahonosne účinkujú. Medzi takéto spolky patria aj sporivé sýpky, ktoré sú malým hospodárom na dobrú pomoc. Aj o tomto sme už prehovorili pár slov a tak vec nebude neznáma tým, ktorí radi sa zaoberajú so sociálnymi otázkami a ktorí radi venujú čas a schopnosť obecnstvu, rozumiac pod týmto bližných našich: katolíkov. Lebo keď my o spolkoch pojednávame, vždy len katolícke spolky rozumieme, lebo veď v prvom rade sme katolíci a ako takéto so spojenými silami musíme pracovať či za cirkev, či za svoje záujmy, lebo keď sa my sami nebránime, keď nepracujeme jeden za druhého, veru druhý nezaujme sa za nás, najmä teraz, keď máme až toľko nepriateľov. A preto neprestaňme zakladať pomocné spolky, akozto naše pevnosti a živé dôkazy života, schopnosti a lásky kresťanskej.

Po tomto hľadme, čo sú to tie sporivé sýpky? Nič iné ako spolky, ktorých údovia naskladajú zbytočného zbožia z toho cieľu, aby donášalo úroky, práve tak, ako peniaze vo sporiteľni.

— Ba ešte čo, — povie ne jeden z ctených čitateľov, — tá hromada zbožia ver neporastie, ba ubudne z nej, lebo sa zoschne.

— Tak by bolo, keby tá hromada stála, — odpovie druhý. — Lenže z tej hromady ustavične ubúda, lebo príjdu jedon po druhom do sýpky ľudia, ktorí požičiavajú si zbožie, a síce daktorí na chlieb, iní na siatie. A tak tuná dostanú na slušný interest do novej žatvy zbožie požičať.

— Čo má z toho úd sýpky, — myslí si ctený čitateľ, ktorý nezná manipuláciu so spoločným zbožím, — však lepšie je, keď on sám odpredá svoje zbožie a tak potom vloží do sporiteľne zaň utržené peniaze.

— Priateľko, nemáte pravdu. Povedzte mi, kedy, kde, komu a za akú cenu predáte zbožie svoje a koľko odložíte z toho do špárkassi? Veď keď dostanete tých pár korún, nevíete ktorú dieru máte s nimi zapechať, toľkí čakajú na ne. A potom, koľko sa ztratí doma zo zbožia, keď je na sýpke alebo v súsku? Za zbožie kupuje gazdiná šatku, handry na šaty, pálenku u žida atď. Či nenie tak? Kdežto v spoločnej sýpke neztratí sa z neho ani zrnka a tak sýpka je opravdová špárkassa pre takých malých hospodárov, ktorí nemôžu peniaze odkladať. Už teda z tohoto vidno užitočnosť takej spolkovej sýpky.

Či to nenie pomoc, keď chudobný človek v potrebe svojej môže si požičať zbožie? Veď obyčajne cez žatvu vyrobí celoročnú výživu. Lenže výrobok svoj nemôže prejesť, lebo potrebuje na porcie, na šaty, pre domácnosť a na iné. Teda čo urobí? Predá väčšiu časťku zbožia a rád je, keď so zásobou do jary vytiahne. Na jar nemá potom ani zbožia, ani peniaze. Čo robí vtedy? Kupuje draho u žida, hovorím draho, lebo kupuje na bôrg a žif za 4—5 mesiacov zo židovského sklepu, je veru drahá živnosť a potom židova múka nenie taká, ako domáca. Po takomto hospodárení chudobný robotník pracuje z polovice na žida a nech tak pokračuje, o tri roky celý jeho výrobok je židov, lebo on je jeho veriteľom, z toho milosti žije úbohý robotník. Pýtam sa čo je to za život, keď je všetko židovo? Keď ale máme spolkovú sýpku, tá nás nebuoe zdierať, ako to robia židáci a špárkassi.

Ako som spomenul, požičané zbožie donáša vždy interest, ktorý údovia spolku môžu obrátiť na dobrý cieľ, na príklad na chudobných, na kostol, na školu, založia s ním konzum, čitací spolok atď. A takéto spôsobom zgzdované peniaze, ako čo by boli občania našli. Ešte jedno. Teraz hospodár je prinútený zmárniť svoje zbožie, keď potrebuje peniaze, kdežto keď je ono v spolkovej sýpke, vtedy ho odpredá riaditeľstvo sýpky, keď je ono v najlepšej cene.

Sporivé sýpky sú rozličné, dľa toho, kto sú ich údovia a na jaký cieľ obrátia čistý ošoh. Jestli údom

môže byť každý občan, vtedy nazývajú sa obecnými, keď len hospodári ju založili, vtedy ju voláme hospodárska sýpka.

K založeniu sýpky potrební sú ľudia pevnej vôle, ktorí prevedú na čo sa chytia. Kapitál, to jest zbožie k odloženiu najdu aj chudobnejší hospodári, keď sú šanobliví a neodnášajú ho k židovi. Veď práve šanoblivosť nenie čnosťou našich hospodárov. Keby nepili tak tú čertovicu, zaraz by bolo dobre a potom mohli by ist židáci do Amsterdámu.

Ale aj to je pravda, že ľud sám od seba, čo by bol aj pevnej vôle, nie je vstave založiť sporivú sýpku, keď nenie človeka, ktorý by ju riadil a viedol. Bez rozumného vodcu nenie nič. Nech je on duchovný, lebo učiteľ alebo daktorý majetnejší gazda. Tento nech začne s tým, že sa zdokonáli v riadení sýpky, potom však poshovára sa o tom s občanmi a keď sú isté výhľady, že sa vec podarí, založí sa základ sýpky. Prv ale treba je upovedomiť o tom «**Stredisko Kresťanských Spolkov**» (Budapest, IX. ker., Bakács-tér 1. sz.), odkiaľ vyšlú jedného úradníka, ktorý poučí riaditeľov, vysvetlí stanovy sýpky a zaopatrí knihy a všetko, čo je k vedeniu takejto sýpky potrebné.

Ondrej Hladký.

DOPISY.

Od Nitry.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Kresťane».

Ráďte mi dovoliť, abych mohol dať výraz radosti, ktorá naplnila moje srdce z tej príležitosti, že som bol prítomný na katolíckom sjazde, v Budapešti držanom. Nikdy nezabudnem tú slávnosť, na ktorej ukázali sme svetu, že nehanbíme sa za vieru našu, že aj u nás sú dobrí katolíci, ktorí šľachetne cítia a ktorí hotoví sú aj obetovať za vieru Kristovu.

Veľmi dojala srdce moje processia k poklone preveľbnej Sviatosti Oltárnej zariadená. Aký to zástup hrnul sa po uliciach zožidovčeného hlavného mesta? Jak miešané obecnstvo! Veľmoži, biskupi, kňazia, statkári a pospolité ľud! Všetkých spoľčuje do vedna jeden cit a jedna viera, jedna túžba a jedna nádej. Človek zaplače od radosti, že je údom tej cirkve, ktorá nerobí rozdielu medzi ľuďmi, lež uznáva ich za synov a za dcéry svoje a dá spásu všetkým, ak budú hodní toho.

Istá hrdosť ma napadla, keď som sa rozliadol vo dvorane shromaždenia a videl som tam spolubratov mojich v Kristu, katolíkov to z celej krajiny. Aj mňa odu-

ševňuje tá istá myšlienka, čo aj týchto. Uviest ducha kresťanského do rodín, do škôl, do spoločnosti, slovom všade, kde ľudia bývajú. Načúvam prednášky slovutných mužov a teším sa, že sú to do jedného moji privrženci. Ľudáci kresťanskí. *Prohászka, Zichy, Rakovszky, Molnár, Csernoch, Ernst, Giesswein* a ostatní, všetko to mužovia bezžistní, čistého presvedčenia a oddaní láskou k ľudu. Veď na shromaždení tá myšlienka panovala, že za robotnú triedu, teda za chudobný ľud treba sa zaujať, pracovať za jeho dobrobyt, viesť ho v duchu kresťanskom a v mravnosti. Všetky tie zásady, ktoré priatelia naši a tak výborní ľudia na shromaždení vysvetlovali nachodia sa v programme kresťanskej ľudovej strany. Môžem povedať, že som mal veľký duševný pôžitok z prednášok a prajem si, bárs by sa tie zlaté slová uskutočnili, aby sme my katolíci zjednotení boli v láske Kristovej a aby cirkev naša našla v nás verných synov a smelých bojovníkov. Aj na shromaždení skúsil som, čo je mojim starodávnym presvedčením, že nie slovenčina, nie národnarstvo, ani socialdemokracia, ani slobodomyseľnosť nespasi človeka, lež len čisté kresťanstvo. To máme vyznávať vždy a všade a pri každej príležitosti.

Veľmi dobre som sa cítil na priateľskej večery, ktorú pre nás naši milí ľudoví vyslanci zariadili. Bože môj! Koľko víťečných bojovníkov kresťanských pohromade! To všetko ľudáci neohrození. Či neteší sa srdce každého, keď vidí túto spoločnosť? Či nemám byť pyšným, že aj ja patrí do nej? Či nechce byť po tomto aj ten ľudákom, kto nenie ním? Hľa, tu vidím biskupa dra Ottokara Prohászku, toto svetlo jasné, práve reční. Ale aké to slová! «Biskupom som», hovorí medzi iným «ale pri tom aj ľudákom. Bol som ľudákom a budem aj napozatým. Budem na tom, aby strana naša aj medzi vyšším kňazstvom mala smelých vyznavačov. Kňazi tam majú byť, kde som aj ja. Kňaz, keď nepožíva dôveru ľudu, podobá sa ku sklepeniu bez opierajúcich stien...» Celá spoločnosť skočí na nohy a éljenuje hlučno a oslavuje rečníka.

No, kde je takýto slovutný muž, aký málo kedy sa narodí, tam byť majú všetci katolíci. Keď on, ako biskup, vorejne hlása zásady strany kresťanskej ľudovej, máme ist za ním všetci. Aj udusme v sebe nenávisť. Nech prestane nepriateľstvo. Ak stály múry medzi nami, porúčajme ich. Ak sme sa nepoznali, podajme si ruky, pracujme spolu na uskutočnení zásad kresťanských, však sme katolíci, synovia a dcéry jednej cirkve. Za nás všetkých umrel Pán Ježiš na kríži. V záujme všetkých katolíkov pojednávali na shromaždení našom. Všetci máme sa tešiť, že sa ono tak výborne podarilo. Všetci máme sa tešiť, že máme toľko šľachetných a neohrozených mužov a vodcov. Buďme teda aj my verní bojovníci kresťanskej ľudovej strany, pridržajme sa jej, rozširujme jej program a volajme na zdar katolíckej jednoty.

Na shromaždení tomto povedané reči nech budú zaštepene do srdca jedného každého.

Kresťanský ľudák.

Z Oravy.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom oblúbenom «Kresťane».

Blahoslavení milosrdní, lebo oni milosrdenstva dôjdu. Tak sa ozval na vrchu Osemblahoslavenstvi k celému svetu najmilosrdnejší náš Spasiteľ Ježiš Krisus. V mene ohňom navštívených *pohorelcov námestovských* obraciam sa s prosbou ku všetkým Oravcom, Liptákom, Spišiakom, Šarišanom, Zvolenčanom, Turčanom, Ttrenchanom, Nitranom, Prešporčanom atď., aby sa slutovali nad nimi a každý dľa možnosti im poslal nejakú almužnu. *Kto chytro dáva — ten dvojnásobne spomáha.*

Nehľadte na Námestov ako na nepriateľa kresťanskej ľudovej strany. Že boli proti ľudovej strane a odhodili čistú, bielu a nevinnú zástavu ľudovej strany a stali si pod zástavu takú, na ktorej je i dnes napísané: *dobu s biskupami, preč s kňazmi, kostoly prázdniť, cirkevné majetky podeliť* atď. atď. — Odpuštnie im to všetci, odpuštnie všetkým a odpuštnie a prepáčme im všetko! Veď oni ako naozaj — *siroti* — vtedy nevedeli, že čo činia. Kedby boli vedeli, že kde ich zavedú tí jejich p. skyčákovski vodcovia, dozaista by boli i naďalej vytrvali pod zástavou ľudovou!

P. vodcovia skyčákovski! dáte sa volať vodcami a vy sie naozaj svoditeľmi. Čujte len! Vy si myslíte, že keď už máte tú *eminenciu zo slovenčinky*, — ste už noví spasitelia a — Bože odpusť mi! — noví vykupitelia ľudu slovenského? Mýlite sa veľmi. Lebo vo vojne za tú našu slovenčinku zaslúžite hrubú *sekundu!* K ľudu hovoríte slanko, lenže výsledok slov vašich je horký a trpký. Píšete masť, lenže z nasýtenia čítajúcich vašich novín *vyrastajú suché stromy bez ovocia viery, bez ovocia lásky k Bohu a k blížnemu, samé trnie a bodlač, chladnosť k cirkvi, k náboženstvu* atď. Naš-slovenský hornovidielky katolícky ľud je tuho katolícky a vy sa mu opovážujete podávať protikatolícke noviny? Či máte ešte v srdci Boha? Či vy veríte v Krista? Či sa Boha nebojíte? Alebo hádam — a to je najistejšie — vy už na Pána Boha nič nedáte? Myslite si, že sa hádam Pán Boh tiež premenil, tak ako ste sa vy premenili? Vás poveril P. Kristus cirkev reformovať? Vám dal moc nad cirkvou? Vy máte kľúče od kráľovstva nebeského? Zdáliž k vám riekol Kristus: *paste ovce moje?*

Smýšľal po katolícky, písať po katolícky a to potom dávať i čítať po katolícky smýšľajúcim katolíkom, to je *duch katolíctva!* Toho nám je treba. To chceme, to si žiadame, o to prosíme Pána Boha, ale to požadujeme i od vás p. vodcovia skyčákovski.

Katolícky volič.

Liptó-Ujvár.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

Chytil som pero do ruky, aby som napísal niečo o nás tu v Liptó-Ujváre a v Porúbke. Porúbku preto spomínam, bo som ztadiaľ rodák a znám celé okolie. V Porúbke má ľud svoju výživu a potrebu je len, aby sa pevne Pána Boha držal a neposlúchal falošných ľudí, čo ho k zlému navádzajú. Náboženstvo je základom všetkého dobrého, preto kde nenie viery a náboženstva, tam nenie ani šťastia. Našu vieru ale horlive zastáva kresťanská ľudová strana a kroz to podporuje naše šťastie na zemi a našu spásu vo večnosti. Obyvatelia Porúbky majú sa teda pevne držať kresťanskej ľudovej strany.

V Liptó Ujváre nám všetkým dobre ide, máme dost roboty v erárskych horách v zime aj v lete. Sú tu dve pily, pri ktorých robíme. Keď sa človek usiluje, vyrobí si čo potrebuje. Len to nás mrzí, že musíme aj v neľahú robiť, bo vtedy nemôžeme ísť do kostola. Predtým tomu nebolo tak. Úfame sa, že nám v tomto Pán Boh pomôže. — Čo sa hospodárstva týka, to u nás veru na slabých nohách stojí. Máme síce roľičky, ale by sme bez výrobku nemohli z nich vyžiť. Už aj preto nie, bo sme doposiaľ k výžive všetko draho kupovať museli. Sú u nás dva veľké sklepy židovské a dva menšie sklepy kresťanské. Tí kresťanskí sklepníci prinútení boli svoj tovar u židovských sklepníkov brať a preto nám ho nemohli lacnejšie predávať. Tak len pri múke platili sme od vreca aj 2, ba aj 3 koruny viacej, ako vo Sv. Mikuláši. Teraz nám však aj v tomto ohľade lepšie pôjde. Kráľovský erár postavil a od prvého októbra otvoril nám konzum, v ktorom bárs čo lacnejšie a lepšie dostaneme. Židovskí sklepníci sa od toho pravda veľmi nalakali a vzali si advokáta a protestovali u pána ministra. To im ale nič neplatilo, bo pán minister nielen konzum potvrdil, lež ešte aj desaťtisíc korún preliminoval naň z kráľovskej štátnej pokladnice. To je veľmi pekne od našich pánov, že je tento konzum nielen pre kráľovských robotníkov, lež aj pre chudobný ľud celého okolia. Pán Csík, lesný radca hlavného lesného úradu kráľovského nahliadol, že je tu veľa chudoby, čo len z groša žije a preto s pomocou lesných úradníkov založil tento konzum, ktorý bude zaiste veľkým požehnaním Božím pre celé okolie. Nech mu to všemohúci Boh odplatí a dá mu zdravie, šťastie a dlhého života.

Úroda bola u nás obstojná, lež pre ustavičné pršky nemohli sme ju domov dostať, lebo ešte aj teraz kde-tu vidno celkom nezobranú úrodu. Následkom dažďov nám aj zemiaky hnily, čo je tiež veľká škoda pre nás, lebo je to hlavná potrava u nás, ktoré ak nám budú chybovať bude to dosť zle pre chudobnejších.

Od 1. októbra chodí od nás o 7. hod. ráno osobný vlak do Liptovského Sv. Mikuláša, čo je veľká výhoda pre celé okolie. S Bohom!

F. T.

Slovenská ľudová strana nestojí na stanovisku katolíckom, verný katolík nemôže súhlasíť s touto stranou!

Vyzvanie.

«**Nábožný Kresťan**», cirkevný katolícky spevník, obsahujúci 400 piesní pre organ, harmonisovaných a vydaných pp. Chládek-om starším a mladším v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsahegy). S odobrením ordinariátu spišského pod číslom 4011/1905.

Toto výborné dielo, výbornými hudobníkmi harmonisované a vlastným nákladom vydané, nebolo ešte v časopise tomto dostatočne publikované a verejnosti cirkevnej odporúčané. Slávna redakcia nech tedy — v záujme dobrej veci — dopraje láskave miestočka skromným pár riadkom, odporúčajúcim tak významné dielo.

O diele tomto s celou vrúcnosťou duše možno s dobrým svedomím povedať, že zasluhuje toho v plnej miere, aby v každom kúte slovenského katolíckeho sveta o ňom vedeli, si ho nadobudli a ako správcovia chóru tak i shromaždený nábožný katolícky ľud pri službách Božích dušu a srdce svoje vo velebných zvukoch slastnej harmonii jeho uchvacujúcich nápevov kochali a nasládzali. Tak i obsah piesní v osobitnej knihe pod tým istým titulom «**Nábožný Kresťan**» vydaných a s mnohými prenikavými modlitbami spojených, mohutne zachváti celého vnútorného človeka a posluži k pozdvihnutiu a zmocneniu cirkevno-náboženského smýšľania a skutočného kresťanského bezúhonného života. A toto je úlohou cirkve.

Preto odhliadnuc od vysokej umeleckej ceny, dielu tohoto harmonisovaného spevníka už posiaľ na slovo vzatými hudobnými zmlcami priznatej, zasluhuje, už i pre hore vyššie označený cieľ, aby si ho každá katolícka farnosť pre potrebu cirkevnu nadobudla.

Ale ako pre regens choru potrebný je harmonisovaný «**Nábožný Kresťan**», tak pre nábožný katolícky ľud je potrebný tenže «**Nábožný Kresťan**» vo spôsobe spevníka a modlitbnej knižky. A túto pp. pôvodcovia tiež vydali, osobitne vydali a cele primerane tak urobili. Ľud sám nepotrebuje notovaných piesní; naučí sa ich v chráme a v škole.

Organista ale taký spevník, kde by mal v melódii sharmonisovanú i celú, často celé desiatky veršov obsahujúcu pieseň vytlačenú, prišiel by i do takého polozenia, žeby takúto knihu neraz ani upotrebiť nemohol, keď by pieseň i na dvoch-troch stranách musela byť vytlačená. Je teda cieľu primeranejšie, keď pri partitúre je i spevník, ktorý i organista snadno použiť môže, i sám nábožný ľud z neho spieva. Ale i cena diela týmto činom je značne menšia.

Cena krásne upravenej a bezúhonne vytlačenej partitúry je len 8 korún, cena spevníka, spolu s mnohými modlitbami bude veľmi ľavná a tento posledný je ku tomu ešte viacerými skvostne v barvo-tlačí prevedenými obrázkami vyzdobený.

Čo doplnok diela je osobitne tlačou vydaný Kancionál «**Manuale**», ktorý vysoko prevyšuje dnes už úplne rozobraté dielo «**Zsaskovského Kancionálu**». Tento obsahuje všetky celoročné cirkevné obrady a «**Funebrál**», ktorý obsahuje pohrabné modlitby latinské a slovenské a vyše

40 piesní pohrabných pre rôzne okolnosti. Cena prvého je 5 korún, druhého ale 1 kor. 60 halierov (bez pošty).

Všetky knihy sú v krásnej úprave a krásnou tlačou prevedené a zasluhujú čím najväčšieho rozšírenia.

Objednávky a prihlasy zasielať treba na adresu: J. Chládek v Ružomberku (Liptó-Rózsahegy).

Jozef Fischer,
administrátor ružomerskej farnosti.

Spisy redakcii zaslané.

I. Svätý Anton Paduanský, v čiernej plátenej väzbe s červeným rubom. Cena 60 halierov.

II. Breznové Kvetý. Malému Ježiškovi v kytku sviazal P. Štefan Soós, kňaz rádu karmelitského. Cena 60 halierov.

K dostaniu v kláštore Karmelitov, Budapest, VI. okr. Huba-u. 12. Tuže sú k dostaniu: Pátričky sv. Antona po 10 halierov, Agnušky sv. Antona so slovenským nápisom po 8 halierov. Podobne aj pátričky Ježiška po 10 halierov a Agnušky Ježiška po 6 halierov.

Alleluja. Duchovný katolícky spevník s obradami nótami (nápevami). Sostavil Štefan Janovesik, farár likavský. S odobrením cirkevnej vrchnosti. — Obsahuje 352 strán, 306 piesní, úplné nešpory a všetky obrady ako: na Hromnice, Veľkú noc, Krížové dni atď., všetky s nótami zaopatrené. — Cena jedného výtisku. v plátne viazaného s obrázkom 1 kor. 60 halierov. — Za vopred zaslaných 1 kor. 80 hal. pošle ho vydavateľ franko pod krížovou obálkou. — Tam je k dostaniu: «**Requiem aeternam**» spevník opatrený s nótami, viazaný. Cena 72 hal. — Objednávky majú byť upravené do Likavky, ostatná pošta Ružomberok (Rózsahegy). Stolica liptovská.

Posol Božského Srdca Ježišovo časopis, obrazmi okrášlený k rozmnoženiu úcty božského Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave (prešporská stolica) mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 koruna 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov

Ježiš Priateľ Dietok. Modliaca a spevácka knižka pre školské dietky. Šieste vydanie, 332 strán. Cena jedného výtisku v plátne viazaného 70 halierov. Za 80 halierov, ktoré sa môžu i v liste v poštových markách odoslať, pošle ju kníhtlaciareň Karla Salvu v Ružomberku (Liptó-Rózsahegy) franko. Piesne (248) sa srovnávajú celkom s «**Alleluja**» spevníkom a z nich 48 sú vynótované. Každý rok sa z nej do 5000 výtiskov minie, dosiaľ za 10 rokov 52.000 (päťdesiatdva tisíc). Knižku sostavil Štefan Janovesik, farár likavský.

Sviatosť birmovania, pre birmovancov. Napísal dekan a farár dr. Jozef Janda (Csermend, u. posta Kis-Vicsáp, Nyitra megye). 32 strán. Cena 10 halierov. Vrele odporúčame.

Stanovy a Odpustky všeobecného Sväto-Omsového Spolku pod preslávnym Menom, pod Ochránstvom a so vzývaním milostiplnej a nepoškvrnene počatej Matky

Božej Marie u P. P. Františkánov v Ingolštadte utvoreného. — Z pôvodiny nemeckej s dovolením Dôst. Biskupského Generálneho Vikáriátu v Eichstätt-u vydanej. Tlačou Karla Salvu v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsahegy).

Členova knižočka Spolku Kresťanskej miernosti
Složil Karol Szentiványi, správca Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska. S potvrdením cirkevnej vrchnosti arcibiskupstva ostrihomského. Obsahuje návod ku sriadeniu kresťanských spolkov miernosti. Litánie najsl. Srdeca Pána Ježiša. Rozjímanie. K dostaniu za 14 halierov u Správy «Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska», Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Kráľovna Sv. Ruženca. Mesačné novinky pre mariánskych čitateľov. Rediguje a vydáva veľk. pán Štefan Pironcsák, titulárny kanonik, dekan, škôldozorca a jablonský farár v Jablonke (oravská stolica). Už osemnásť rokov neunavne koná časopis tento apoštolskú missiu medzi čitateľmi mariánskymi; ukazujúc im cestu, po akej majú kračať, ako verní katolíci, verné diatky cirkve rim. katolíckej; vedúc ich svojima článkami cestou z Nazaretu až na Golgotu; udržujúc ich vo viere; posilňujúc v nádeji; rozpalujúc srdcia láskou k Bohu Otcu, k Pánu Ježišu Kristu, k Bohu Duchu Svätému, k obete sv. omše, k prevelebnej Sviatosti Oltárnej, k Matke nebeskej atď. Vrele odporúčame všetkým údom «Spolku Božského Srdeca Ježiša Krista», «Braterstvu presvätého Ruženca», «Živého Ruženca», «Braterstva sv. Škapuliara» a údom inších braterství. — Objednať kedykoľvek. Kto sa chce s ňou obznámiť, nech si prosí na ukážku jedno-dve čísla. Písať treba na: Redakciu «Kráľovnej Sv. Ruženca». Jablonka. Árva megye. — Predplatná cena na celý rok 80, to jest osemdesiat krajciarov, alebo 1 koruna i 60 halierov.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyššie označené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Chráňme sa klamstva. Od jedného času chodia dvaja klamári nadovšetko po menších mestách a predávajú tam padelania miesto «mydla z bilín». Tieto jeden dá si draho zaplatiť, druhý zas slúbené povodné «mydlo z bilín» vôbec neposiela. Varujme sa týchto klamárov!

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 9. októbra.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 14:30—15:35, peštianska K 13:85—14:80, stolno-belehradská Kor. 13:70—14:75, banátska K 14:05—14:40. — *Raž*: K 12:30—12:70. — *Jačmeň*: na krm K 12:30—13:20. — *Ovos*: prvotriedny 14:00—14:40, druhotriedny 13:80—14:00. — *Kukurica*: K 12:30—12:50. *Repica*: K 30:50—31:50. — *Proso*: K 10:80—11:—.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	26:00	25:00	24:00	22:00	20:80	19:80	18:80
		č.	7	7 ^{1/2}	8		
		K	16:80	15:40	11:80		

Drobné otruby: K 8:80, hrubé K 9:04.

Ďatelinové semä: lucerna (prima) K 114:00 do 120:00 za 100 kilogr.; druhotriedna K 98—100.

Zemiaky: ružové K 3:00—3:60, žlté K 3:60—4:00 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 20:00—.—, tarkavá K 16:00—.—. — *Hrach* čistený: K 24:00 do 42:00. — *Šošovica*, veľká čistá: K 65:00—85:00. — *Koňopné semä*: K 20:00—22:00. — *Lanové semä*: prima K 18:00—19:00. — *Rasca* (krmín): 76:00—78:00. — *Mak*: K 66:00—69:00. — *Ladník*: K 14:00—15:00. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 73:00 do 75:50, kockový K 74:50—75:00, žltý K 72:50—73:00 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 38:00, fiumánsky White-Star (***) K 40:50 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 22:00—23:00, slavonský K 29:00 do 30:00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kilov) K 24:50—25:00, srbské (100 kilov) K 21:50.

Sviňská masť: budapeštianska K 138:00—142:00.

Slanina: vidiecka K —.—.—.—, mestská 4 kusová K 108:00—109:00 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K 139:00 do 140:00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 39:00—39:50.

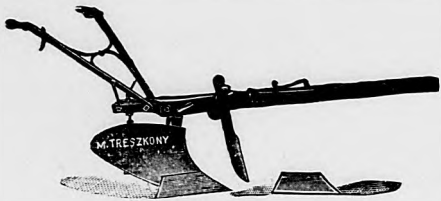
Vajcia: prima uhorské K 92—94, podlejšie K 85 do 88 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2:30—2:40, k vareniu K 1:50—1:60, syr 15—20 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 1:60 do 1:65 za kilogramm; kurence k smaženiu K 2:00—2:10, kurence k pečeniu K 1:20—2:60, sliedky na polievku K 3:20—4:00 za jeden pár.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Páni hospodári!

ako: mátačky s ocelovými guľičkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atď. — Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitese).

Ti pán, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

Len umňa dostanete tie najlepšie, tohto času za najdokonalejšie uznanie hospodárske stroje

Šijáce Stroje.

25 zl. Vždycki Kdostaniu u. 812 **Alojza Habán** mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cenník pošlem každemudarmo

Lacné české perie.

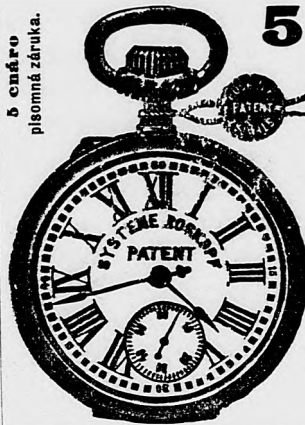

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor.—24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vnyimkou dovolenejšti sa poštove útraty vynahrada. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

5 odáro písomná záruka.

5 korun!

V tejto jakosti bez subehu.

probované, kus za 5 kor. Sukazovateľom sekund 6 kor. Vo futráli zo striebra bez ukazovateľa sekund 10 kor. Sukazovateľom sekund kus 12, 50.

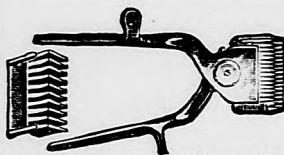
Zámena dovolená, alebo navratenie penazi bez zražky.

Zasiela sa s počtovou dobierkou

Ján Konrád prvá dielna hodín Brůx 425. (Čecky).

Bohato vystavený cenni vyše 1000 vyobrazením potieľa sa na žiadosť bar komu zdarma.

Sám sa vypláca!

Na probu 30 dni pošlem najfajnejši, niklovaný prvej jakovosti solingensky stro, «Atlas» na strihanie vlasov, dla mojho cennika, teda bez všetkého rizika pre objednavateľa, len preto aby som o nedostiziteľnej zvláštnosti jeho každého presvedčím mohol. Stroj tento na strihanie vlasov vyholovený je zo solingenskej ocele prvej triedy, je najfajnej niklovaný, s 36 zubami, s 2 hrebenami k vytisnutiu, je pripravený k trojakému strihaniu asiče na dĺžku vlasov 3, 7 a 10 mm, vo fajbovej škatulke a s úpravou upotrebenia tak že bar kto hned strihať môže. Cena úplne vystrojeného stroja 3 zl. Stroj tento sa sám vyplati zvláste v rodinách kde su deti bo sa výdavok zaň už za štvrt roka navráti. Chybne stroje k strihaniu vlasov, ktoré v krátkom čase vypovedia službu nedržim na sklade. Stroj k strihaniu brady len v najfajnejšej jakovosti so strihom 1 mm. 2 zl. 50 kr. Nožnice k strihaniu koní a psov, nevyhnutelne potrebné pre majiteľov koní a psov 2 zl. 50 kr. Rozposiela s poštovou dobierkou vývozný dom **Ján Konrád, Brůx 668.** (Čecky). — Cenník s viac než 1000 obrazmi franko a zdarma

500 Korún

vyplatim tomu, komu by po upotrebovaní. **Bartillovej ústnej vody**, jedna flaška 70 n. prinavrátilo sa boie nie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasielka 95. h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1.** Žiadajte si v lekárni **Bartillovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakich napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. **Jednu flau nepošlem.** 303

Žiadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem moju, v slovenskej reči, boiate ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a srebomných predmetov ako a hudobných nástrojov 289

HANNS KONRÁD

l. hodinova fabrika a exportni obchod **BRŮX No. 1233.** (Čecky)

TELEGRAM!

Sukne polovlnené po ... 70—75 kr. a vyše.
Sukne grisetové vyšivané po ... 1 zl. 20 kr. a «
Sukne satenové tlačené modne po ... 93 kr. a «
Sukne kanafasové modne po ... 1 zl. 10 kr. a «
Sukne atlasové modne po ... 1 zl. 5 kr. a «
Sukne glotové, prádlo biele i delnicke, zástery všetkých druhov, obrusy, supravý, plátina, atď., všetko v rozličných farbách a modních vzorkách vyrába a dobierkou ľavne zasiela :

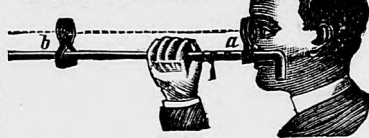
tkalcovna A. Jelínka v Jimramově.

Vzorky zdarma a franko.

Podporujte malopriemysel! a len čistu ručnu prácu!

Len 75 kr.

Dalekohľad.

Veľmi praktičny vynález môže sa ľahko vo vačku pripravíť. Ukazuje do vzdialky viacej hodin. Cena s úpravou upotrebenia 1 kus 85 kr., 3 kusy 2 zl. 40 kr. II. jakovosti 75 kr.: 3 kusy 2 zl.

Rozposlanie pri predbežnom doposlani ceny.

JÁN KONRÁD Prvá dielna na hodiny Brůx 666. (Čecky.)

Cenník s viacej než 1000 obrazmi na žiadosť zdarma.

Poveterná - harmonika.

Osozná novota!
Čarokrásna muzika!

Tento stroj možno upevniť na domy, stromy a žrte v zahradách a pri najmenšom vetriku vydáva on hubozvučné hlasy a akordy. Poveterná harmonika je 28 cm. dlhá a koštuje kus **len 3 kor.; len** s poštovou dobierkou rozposiela vývozný dom hudobných nástrojov **Ján Konrád Brůx 667.** (Čecky) Treba žiadať si franko a zdarma veľký cenník s viac než 1000 obrazmi.

Singer stroje na šitie.

Celkom nové bez hluku **30 zl.** s odbornou vedecky opravené od **12 zl.** višiej pri dobrotstani. Cenniky zdarma a franko posielat:

Jozef Habán umelecky strojník
Budapest, Almássy-plac 14.

Oznamy prijíma

≡ administracia ≡

KREŠTAN

Budapest, Szentkirályi - u. 28.